

O b r a z l o ž e n j e
Zakona o proglašenju dijela područja planine Konjuh
Zaštićenim pejzažom „Konjuh“

I Ustavni osnov

Ustavni osnov za donošenje Zakona o proglašenju dijela područja planine Konjuh Zaštićenim pejzažom „Konjuh“ sadržan je u odredbi člana 24. tačka c). Ustava Tuzlanskog kantona kojim je predviđeno da je u nadležnosti Skupštine Kantona donošenje zakona i ostalih propisa neophodnih za izvršavanje nadležnosti Kantona. Zakonom o zaštiti prirode Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 10/04), utvrđeno je da prijedlog za proglašenje Zaštićenog pejzaža daje Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona (u daljem tekstu: Ministarstvo) na inicijativu općina i drugih institucija čija je djelatnost vezana za zaštitu prirode.

II Razlozi za donošenje Zakona

Osnovni razlog za donošenje Zakona o proglašenju dijela područja planine Konjuh Zaštićenim pejzažom „Konjuh“ je činjenica da se na području planine Konjuh nalaze brojne prirodne vrijednosti kao što su pećina u Brateljevićima, pećina „Bebrava“, faunističke i florističke rijetkosti, te hidrografske vrijednosti kojim, usljed nekontrolisane eksploatacije i neplanskih zahvata u prirodi, prijeti nepovratan degradacijski proces.

U cilju zaštite prirodnih dobara na inicijativu općina Banovići, Živinice i Kladanj, Ministarstvo je preduzelo odgovarajuće aktivnosti za proglašenje dijela planine Konjuh zaštićenim područjem. U tom pravcu, od strane Zavoda za zaštitu i korišćenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa, izrađen je 2002. godine Elaborat o proglašenju dijela planine Konjuh zaštićenim područjem kojim je izvršeno vrednovanje utvrđenih lokaliteta i dokazana opravdanost za preduzimanje mjera za posebnu zaštitu tog dijela prirode, kao i Elaborat o ekonomskoj opravdanosti ulaganja u projekat proglašenja područja planine Konjuh Spomenikom prirode „Konjuh“, urađen od strane Ekonomskog instituta, septembra 2005. godine.

Formirana je i Komisija za usaglašavanje površine i granica zaštićenog područja planine Konjuh na osnovu čijeg izvještaja je utvrđena površina zaštićenog područja kao i unutrašnja podjela u tri zaštićene zone sa različitim nivoima zaštite.

S obzirom da je i federalnim i kantonalnim Zakonom o zaštiti prirode predviđeno da zakonodavna tijela Kantona mogu donositi zakone o proglašenju zaštićenog pejzaža, to su se stekli svi uslovi za donošenje predloženog Zakona.

Proglašenje dijela planine Konjuh zaštićenim područjem posebno se nameće i u vezi sa potrebom prilagođavanja BiH međunarodnim standardima u oblasti održavanja i razvoja zaštite okoline.

III Obrazloženje pojedinih odredaba

1. Predmet

Odredbama člana 1. određen je predmet regulisanja ovog Zakona.

Pravo na zdravu i ekološki prihvatljivu okolicu ustavno je pravo svakog čovjeka, pa je zato individualna i kolektivna dužnost zaštititi i sačuvati prirodu za dobrobit sadašnjih i budućih generacija.

2. Pojam i ciljevi utvrđivanja Zaštićenog pejzaža

Odredbama člana 2. utvrđen je pojam kao i ciljevi zaštite Zaštićenog pejzaža.

Odredbama člana 3. navedeni su primjeri prirodnih rijetkosti koje se izdvajaju u Zaštićenom pejzažu.

3. Granice Zaštićenog pejzaža

Odredbama članova 4. i 5. određene su granice Zaštićenog pejzaža u geografskom, hidrografskom i topografskom smislu, te u odnosu na određene karakteristične tačke, grebene, kote, kose, zaravni i platoe.

4. Zoniranje područja

Odredbama člana 6. su, zavisno od stepena zaštite u okviru granica Zaštićenog pejzaža, utvrđene tri zaštićene zone: zona A, zona B i zona C.

4.1. Prva zaštićena zona

Odredbama člana 7. utvrđena je površina prve zaštićene zone (zona A). U okviru zone A utvrđeno je sedam prostornih cjelina, koje su označene kao A1, A2, A3, A4, A5, A6 i A7. Takođe su okvirno navedene granice, odnosno prostor koji zauzimaju navedene podzone.

Odredbama člana 8. navedene su osnovne vrijednosti prve zaštićene zone u pogledu geološke, florističke, ornitološke i hidrološke raznolikosti.

4.2. Druga zaštićena zona

Odredbama člana 9 dat je obuhvat druge zaštićene zone (zona B).

Odredbama člana 10. navedene su osnovne vrijednosti druge zaštićene zone (zone B) u pogledu geološke, florističke, ornitološke i hidrografske raznolikosti.

4.3. Treća zaštićena zona

Odredbama člana 11. dat je obuhvat treće zone (zone C) koja je namijenjena prvenstveno za turizam, sport i rekreaciju.

Odredbama člana 12. propisano je da će za Zaštićeni pejzaž biti donesen poseban Prostorni plan zaštićenog područja. Takođe je utvrđeno da će se karta područja razmjere 1: 25000 čuvati u Ministarstvu.

5. Mjere zaštite

Odredbama člana 13. navedene su mjere zaštite koje obuhvataju konzervaciju specifičnih prirodnih obilježja, a odnose se na zabrane koje su navedene u tačkama od a) do p).

Odredbama člana 14. određene su mjere zaštite u drugoj zaštićenoj zoni (zoni B).

Odredbama člana 15. utvrđene su mjere zaštite u trećoj zaštićenoj zoni (zoni C), a odnose se na zabranu aktivnosti koje nisu usklađene sa statusom zaštićenog područja.

Odredbama člana 16. predviđeno je da će se šumskoprivredne, lovnoprivredne i vodoprivredne osnove uskladiti sa mjerama zaštite utvrđenim Zakonom.

6. Intervencije u zaštićenom području

Odredbama članova 17. 18. i 19. određene su aktivnosti koje su dozvoljene u zaštićenim zonama A, B i C.

7. Korištenje i upravljanje

Odredbama člana 20. utvrđeno je da je korištenje prirodnih vrijednosti u granicama Zaštićenog pejzaža dozvoljeno samo ako nije u suprotnosti s ciljevima i mjerama zaštite utvrđenim Zakonom i drugim propisima.

Odredbama člana 21. određeno je da se upravljanje Zaštićenim pejzažom povjerava JU Zaštićeni pejzaž „Konjuh“. Kao alternativa predviđeno je da se upravljanje Zaštićenim pejzažom povjerava JP „Šume Tuzlanskog kantona“ d.d. Kladanj.

Organizovanje upravljanja Zaštićenim pejzažom modelom JU proizašlo je na osnovu provedene javne rasprave o Nacrtu Zakona i Elaborata o ekonomskoj opravdanosti ulaganja u projekat proglašenja područja planine Konjuh Zaštićenim pejzažom. Navedenim elaboratom utvrđeno je da je upravljanje modelom JU prihvatljiv oblik upravljanja iz slijedećih razloga:

- Nefitabilna orijentacija je temeljni princip u djelatnosti JU Zaštićeni pejzaž,
- Implementacija Zakona o proglašenju dijela područja planine Konjuh Zaštićenim pejzažom, kao i monitoringa nad djelovanjem ostalih aktera u okviru zaštićene zone okosnica je cjelokupne poslovne aktivnosti JU,
- Zaštita kao i unapređenje zaštite, te edukacija stanovništva u pravcu zaštite životne okoline i održivog razvoja osnovna su svrha i ciljevi formiranja posebnog subjekta kao što je JU,
- Iskustva zemalja EU sa vrlo dugom tradicijom zaštite nacionalnog prirodnog bogatstva potvrđuju da je model organizovanja upravljanja zaštitom prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa najefektivniji putem JU.

7.1. Plan upravljanja zaštićenim pejzažom

Odredbama člana 22. propisano je da Vlada Kantona donosi Plan upravljanja, kao i sadržaj Plana.

Odredbama člana 23. određeno je da Upravitelj Zaštićenog pejzaža donosi Pravilnik o unutrašnjem redu kojim će se detaljno urediti pitanja zaštite, očuvanja, unapređenja i korištenja zaštićenog područja.

Odredbama člana 24. utvrđena je obaveza Upravitelja da izvrši vidljivo obilježavanje granica Zaštićenog pejzaža kao i zaštićenih zona A, B i C.

7.2. Sredstva za obavljanje poslova zaštite

Odredbama člana 25. predviđeno je da se potrebna sredstva za obavljanje poslova zaštite Zaštićenog pejzaža osiguravaju u Kantonalnom fondu za zaštitu okolice, a do njegovog osnivanja u Ministarstvu.

Zakonom o fondu za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine F BiH“, broj: 33/03) utvrđena je obaveza osnivanja Fonda kao finansijske organizacije na federalnom nivou. Takođe je ostavljena mogućnost osnivanja Fonda za zaštitu okoliša na kantonalnom nivou. Inače, djelatnost Fonda obuhvatala bi sve poslove u vezi sa pribavljanjem sredstava, podsticanjem i finansiranjem priprema, provođenjem i razvojem programa, projekata i sličnih aktivnosti u području očuvanja, održivog korištenja i zaštite okoliša.

Ministarstvo prikuplja namjenska sredstva od ekoloških naknada po osnovu Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 6/98) iz kojih se mogu obezbijediti sredstva potrebna za obavljanje poslova zaštite Zaštićenog pejzaža.

7.3. Koncesije

Odredbama člana 26. utvrđeno je da Vlada Kantona može dati koncesiju za korištenje i izgradnju hotela, ostalih turističkih objekata, prostora za sport i rekreaciju kao i za korištenje ljekovitih termalnih i mineralnih voda u zoni C.

8. Vlasništvo i naknade

Odredbama člana 27. određeno je ko može sticati vlasništvo na nekretninama u zaštićenom području, te pitanje prava preče kupovine.

8.1. Pravo na naknadu

Odredbama člana 28. regulisano je pravo vlasnika na naknadu u slučaju ograničenja korištenja nekretnina.

9. Nadzor

Odredbama člana 29. određeno je da nadzor nad odredbama Zakona i propisa donesenih na osnovu Zakona vrši Ministarstvo, te da poslove inspekcijanskog nadzora vrši nadležni kantonalni inspektor.

9.1. Nadležnost, prava i obaveze inspektora

Odredbama članova 30. i 31. propisane su nadležnosti, prava i obaveze inspektora u vršenju inspekcijanskog nadzora.

10. Kaznene odredbe

Odredbama člana 32. utvrđene su novčane kazne za prekršaj učinjen od strane fizičkog, pravnog lica, te odgovornog lica u pravnom licu.

11. Završne odredbe

Odredbama člana 33. određeno je da se karta i opis granica Zaštićenog pejzaža „Konjuh“ sa granicama pojedinih zaštićenih zona čuva se u Ministarstvu.

Odredbama člana 34. utvrđeno je da Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Tuzlanskog kantona“.

IV. Finansijska sredstva potrebna za realizaciju zakona

Za donošenje ovog Zakona, prema urađenom Elaboratu (urađen 2005. godine), potrebno je obezbijediti početna finansijska sredstva u iznosu od 79.100 KM, iz Budžeta Tuzlanskog kantona (namjenska sredstva Ministarstva).

Navedeni iznos potrebno je povećati za 20% koliko, prema našem mišljenju, iznosi povećanje troškova u periodu od izrade Elaborata pa do danas.

Navedena sredstva nužna su za nabavku neophodne opreme i za obilježavanje Zaštićenog područja.

Takođe će, na ime troškova upravljanja, biti potrebna i godišnja sredstva u iznosu od po 152.812 KM (potrebno uračunati i povećanje troškova od 20%), sve do mogućnosti ostvarivanja vlastitih prihoda.

Elaboratom je izvršen proračun očekivanih prihoda i rashoda. Navedeni proračuni su pokazali da bi za nepune dvije godine poslovanje JU moglo biti na nivou samoodrživosti. Iz ovog proizilazi da bi JU u budućem periodu mogla poslovati bez budžetske podrške.

P R E D L A G A Ć
Vlada Tuzlanskog kantona